

ACC. NR M. 12664:1-5.

Landskap: Småland Upptecknare: Jugoborg Johansson, Markaryd
Härad: Lunnerbo Berättare: " " "
Socken: Markaryd Berättarens yrke: husföreståndare
Uppteckningsår: 1953 Född år 1898 i Markaryd

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Ändrade namn vid landsbygdskommens matbäddförsörj-
ning. s. 1-5.

LUF 92.

Sundsbygdens matbröds tillverkning för och om.
Endast på få undantag, baka brödet numera
i gammaldags muregen, på landsbygden i
denna trakt. Ett de finnas kvar, här och där
i de gamla hemmen, i en given sak, men är
mest till obegagnade, eller helt förkastade.

Bänderna torde vara den befolkningsgruppen, som
höll på i det lüngofa, med att baka brödet i
ugnen, som det helt enkelt kallades i vardagslag.

Man finner en och annan, som eke helt upp-
gevet denna gamla gata metod, då det gäller
brödbakning och ett litet är bland bänderna man
finner den, liksom råder inga tvivel.

I varje kök finnes numera spis, med bakugn
och denna användes mycket flitigt av landsbygden
husvärdar, både då det gäller bakning av kakor
och matbröd. För närrörande ser det ut som även
dessa skulle bli mer och mer bortlagt och man

övergår till den ännu merar behändiga metoden,
att köpa allt brödet färdigt. Detta går också mycket
väl för sig, då ortens handlande tillhandahåller färdigt
bröd varje dag. Icke mindre än tre bagerier, äro
representerade här varje vecka, nämligen Orkeljunges
Osby och Jakobus och alla med goda produkter.

Den rikliga tillfällna att skaffa sig färdigt bröd, är
emellertid något nytt, som pågått endast något
år och tillämpas mest av inflyttade personer.

Bönderna som i regel icke ha så mycket pengar,
att röra sig med går helst den billiga vägen, att
baka själva, trots att det är arbetsamt.

Att det blir billigare att baka hemma är en given
sak, men det är icke säkert att det är hela anledning-
en, att man gör det, utom fastmer att det anses vara
bättre och softigare särskilt det som gräddats i
gamaldags murugn.

2 Själva bakningsproduktionen tillgår väl alljämb

nu som frö, endast med den skillnaden att
det blev så förfärligt stökigt, efter att ugnsbak
frö, så länge man ännu höll sig med den gamla
spisen och den höft öppna ugnsluckan, då ugnen
eldades upp. På de ställen där den gamla grästens-
muren med bakugn, ännu finnes kvar, har man
i regel renoverat och värvat på, så att den icke
särjre generas köket och verkar svart och otvettigt.
På tal om bakugn, nämnd av grästen, minndras
jag mig vad de gamla berättat att köket blev
ännu bättre i dessa grästensugnar, än i regel-
ugnarna, som mörades i början av nittionhundras-
talet. De hade bara den otägenheten, att de måste
blenas med lera två gånger om året och även
denne otvettiga syssla, kom på husmoderns lott
även om kokspisen var ett fynd för husmodern då
den blev allmän, övergick man icke helt att baka
i densamma utan man började så småningom

med vetebröd och lättjäst smetbröd, är slettat mjöl.
Det grova rågbrödet dilla man helst bakar i mur-
ugnen, helst till julhögtiden då det skulle vara
särskilt utsökt och gott.

I hus som byggts de sista tjugoåren eller tre-tio-
åren, har det ju inte alls varit frågan om ett mur-
bakerugn i köket, utan om man ville baka en
sådan, har den placerats i kökshuset eller källarvä-
ningen. I regel baka dessa nya ugnar murats
mindre och följaktligen därför effektivare och lättare
att elda och sköta om, för den är arbeta jämförda
lanthusmodern.

4) På det allra sällsynt att träffa någon husmoder
så konservativ, att kanon under den gamla
murugnen, till att baka sitt bröd i närvarande
tid, så kan man med fästa intyga att det
var minst lika sällsynt att träffa någon som
köpte en bakar bröd före år 1915.

ACC. N:R **M.** 12664:5.

Från denna tid räknas vi med att den nya
sedan tog sin början, i och med att en ny affär
startades just det året. Säkerligen gick det inte så
lätt att sälja den första tiden, ty det ansågs rent ut-
sett vara en skam, att bara köpa bröd på bondet
och vem ville väl utsätta sig för det. Inbetarna från
bruket i Tingsfors, lärde vara de första som begagnade
sig av denna behändiga metod men så små-
ningom smittade den mer och mer, och i
närvarande stund, äro de kanske lätt räknade
som utföra bakningsarbetet i hemmet.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5

5